

УДК [930.25+930.22]:050(100)

А. А. МАЙСТРЕНКО*

**ПРОБЛЕМИ АРХІВНОЇ СПРАВИ ТА ДОКУМЕНТОЗНАВСТВА
НА СТОРІНКАХ ЗАРУБІЖНОЇ ПЕРІОДИКИ ЗА 2009–2013 рр.
(науково-аналітичний огляд)**

Опрацьовано і проаналізовано наукові досягнення та зарубіжний досвід з архівної справи та документознавства за фаховими виданнями інших країн.

Ключові слова: зарубіжна періодика; архівна справа; архівознавство; документознавство; керування документаційними процесами.

У сучасних умовах першочерговим завданням для України є входження до європейського простору, гармонізація законодавства в різних сферах діяльності з європейським нормативним полем, вивчення наукового досвіду європейських країн, у тому числі в галузі архівознавства та документознавства. Тому актуальною проблемою залишається визначення провідних зарубіжних періодичних видань з архівознавства та документознавства, які оперативно інформують про події, ідеї, знахідки; оприлюднюють результати наукових пошуків; слугують засобами, здатними забезпечити галузеві й міжгалузеві зв'язки наукової спільноти; репрезентують досягнення однієї галузі перед іншими, сприяючи встановленню міжгалузевих контактів. Фахові періодичні видання виступають носієм галузевої інформації, а також фіксують здобутки науки і сприяють їх поширенню¹.

Значення фахових видань для розвитку кожної галузі важко переоцінити. Сучасну науку неможливо уявити без періодичних видань у традиційному й електронному форматах, а неодмінною умовою її становлення є розвиток фахової періодики. Вона залишається носієм актуальної галузевої наукової інформації, надійним засобом комунікації зацікавлених дослідників, учасником оперативного обговорення нагальної проблематики галузі.

У статті аналізується зміст та проблематика зарубіжних періодичних видань з питань архівної справи та документознавства за 2009–

* *Майстренко Анжела Андріївна* – кандидат історичних наук, провідний науковий співробітник відділу науково-інформаційної та редакційно-видавничої діяльності Українського науково-дослідного інституту архівної справи та документознавства.

2013 рр. Для аналізу змісту зарубіжних періодичних видань було обрано: видання міжнародних архівних організацій (Міжнародної ради архівів та Міжнародного інституту архівних наук) (“Comma”, “Atlanti”); зарубіжні видання з архівної справи та документознавства, що посідають найвищу сходинку у світовому рейтингу журналів у галузі архівознавства та керування документаційними процесами (“Archival Science”, “Archivaria”, “American Archivist”, “Archives and Records”). Рейтинг укладено австралійськими архівістами за участі викладачів архівознавства провідних вищих навчальних закладів світу та головних редакторів основних міжнародних журналів світу в цій галузі; періодичні видання країн, що мають тісні професійні та історичні зв’язки з Україною в галузі архівної справи та документознавства (Білорусь, Польща, Росія) (“Archeion”, “Отечественные архивы”, “Архіви і справоводства” тощо).

Першу групу складають зарубіжні періодичні видання міжнародних архівних організацій (Міжнародної ради архівів “Comma” та Міжнародного інституту архівних наук “Atlanti”).

Часопис “Comma” є міжнародним архівознавчим друкованим органом Міжнародної ради архівів (МРА), який засновано у 2001 р. внаслідок об’єднання часописів МРА “Янус”, “Архівум” та матеріалів Круглого столу архівів. Часопис виходить чотири рази на рік (деякі номери подвійні). Статті публікуються англійською, французькою, іспанськими мовами (подаються розширені резюме статей 7 мовами).

До складу редколегії входять знані світові фахівці архівної справи та суміжних галузей знань, а саме: редактор – Маргарет Проктер (Великобританія), Розана де Андрес Діаз (Іспанія), Тереза Брітані (США), Кіріл Черненко (Росія), Андріан Куннінгхем (Австрія), Норма Феногліо (Аргентина), Наталія Флорент (Франція), Верне Харріс (Південна Африка), Йорк Людвіг (Німеччина), Ніе Манінг (Китай), Анна Свенсон (Швеція) та ін.²

За 2009–2013 рр. вийшло в світ 9 номерів часопису, підготовлених до друку авторами з різних країн світу (Європи, Латинської Америки, Африки). Аналізуючи склад авторів, зазначимо, що він об’єднує провідних фахівців у галузі архівної справи та архівознавства³.

У часописі висвітлюється широкий спектр проблем, актуальних для світового архівного співтовариства. Його номери, здебільшого, присвячені певній тематиці. Так, у 2009–2012 рр. підготовлено ряд тематичних випусків часопису, присвячених питанням архівів архітектури в Європі, архівам спорту, освіти й навчання, архівам в іberoамериканському світі, керуванню документаційними процесами, стандартам і культурі стандартів, розвитку архівознавства в Тропічній Африці, архівам у цифровій добі та питанням управління в архівній справі.

Зазначимо, що у часописі “Comma” (2009, № 1) особлива увага приділяється основним принципам управління архітектурною докумен-

тацією і архівам у двох регіонах світу: Європі та Латинській Америці (Бразилія). На сторінках журналу розглядалися питання державного фінансування архітектурних архівних центрів (в європейських країнах та Бразилії), які тісно пов'язані з музеями архітектури. В статтях особлива увага приділяється питанню управління й архівному зберіганню архітектурної документації: створенню, доступу, експертизи цінності, комплектуванню й опису, електронним архівам, інтелектуальній власності, співпраці та взаємодії. Інтерес становлять дослідження, присвячені питанням удосконалення описування, доступу до архітектурних архівів та документації (створення керованих довідників та правових баз даних). Цікавими є такі статті: “Архітектурні архіви в Європі” *Давіда Пейсере*; “Женці і я”, “Архітектура в архівах” *Рікардо Агареза*; “Обробка та опис архітектурних документів: шановані віками принципи і новітні технології” *Мейгена Даніельса*; “Архітектурні документи в університетських архівах: архів проектів – бібліотечна і документальна система в Архітектурному університеті в Венеції” *Анни Тонічелло*; “Архітектурна документація в музеях архітектури : Музей фінської архітектури” (2009, № 1) *Тімо Кейнайнен*.

Важливе значення для фахівців мають матеріали, присвячені освіті та навчанню в галузі архівної справи та документознавства. Статті висвітлюють широкий діапазон проблем, пов'язаних з освітою, навчанням та продовженням професійного розвитку. Марія Тереза Бермудес, Марієлла Гуерчо, Анна Марія Таммаро і Андре Порто Анкона Лопес проаналізували недоліки у навчанні та освіті, нові погляди на навчання архівістів і бібліотечних фахівців.

Відтак, ці статті дають уявлення про світові погляди на освіту, навчання і продовження професійного розвитку у Швеції, Бразилії, Мальті, Нідерландах, Франції, Ірландії, Великобританії, Австрії. Зазначимо, що наведений матеріал містить рекомендації, що можуть бути корисними для викладачів і студентів архівних, документознавчих й інших дисциплін, тому що сучасні навчальні плани пристосовуються до цифрового середовища. В статтях наведено багато прикладів із практики різних країн, які показують необхідність зміни ролі традиційних архівів і застосування новітніх технологій.

Примітно, що автори часопису не залишили поза увагою архіви ібероамериканського світу (2010, № 2). Зазначений номер надає інформацію про архівну теорію та практику в країнах ібероамериканської мовної зони міжнародному архівному співтовариству, про архіви та фахівців, які там працюють. Так, наприклад, у спеціальному випуску опубліковано статті: “Чи існують ібероамериканські архівні традиції?” *Луїса Реал Мануеля*; “Архіви в ібероамериканському світі” *Хосе Марії Хардіма*, *Марії Луїзи Конде*; *Вісенте Северіано Ернандеса*, *Луїса Рамона Енсеньят Кальдерона* “Міністерство культури Іспанії та професійна

архівна освіта в Ібероамериці: оцінка 20 років безперервної професійної освіти”; “Проект з оцінювання документів в Ібероамериці” *Фенольо Норми Каталіни*. Аналіз публікацій номера дає змогу зробити висновок, що автори статей сконцентрувалися на питаннях стану архівів тих країн, які були раніше частиною іспанської та португальської імперії, а також про проекти та дослідження, які здійснили іспанські та португальські фахівці.

Важливим джерелом для вивчення розвитку архівознавства, документознавства на островах Тихого океану став № 1 часопису “Comma” за 2011 р., присвячений таким темам: зв’язок між документознавством та ефективним управлінням, архівне законодавство, архівна освіта, використання архівів у підтриманні пам’яті, ідентичності і відповідальності, розвиток електронних архівів, а також важливість архівних товариств. Слід відзначити, що публікація статей цього випуску відчиняє вікно до ізольованого, недостатнього фінансованого, але професійного товариства архівістів Тихоокеанського регіону.

Інформативно насиченим був № 2 часопису “Comma” за 2011 р., присвячений проблемам стандартизації. Він вміщує матеріали про дослідження в рамках проекту RAMP (RAMP – ініційовані ЮНЕСКО дослідження в галузі управління архівами і документами), стандартах описування і принципах доступу, авторами яких є Майкл Кук, Вітор Мануель Маркес да Фонсеки і Труді Пітерсон. У випуску представлено огляд розвитку цих важливих стандартів, від їх зародження до затвердження як офіційних стандартів Міжнародної ради архівів, досліджуються умови, в яких вони створювалися, а також роль МРА у цій роботі.

Зазначимо, що на сторінках журналу “Comma” (2012, № 1) обговорювались питання розвитку архівознавства в Тропічній Африці: історія державного управління та колоніальної спадщини; сучасні архіви та їх нормативна база; електронні документи та концепції професійної солідарності, управління та звітності (*Абіоіе Абіола* “Хронологія адміністрації архівів в Нігерії”; *Бантон Менді* ““Втрати” і “здобутки”: засекречення і розсекречення “переміщених архівів” іноземних архівосховищ та архівосховищ у країнах Співдружності”; *Магайя Чарльз, Лоурі Джейм* “Національний архів Танзанії п’ятдесят років після доповіді Марсія Райта про урядові документи і державні архіви Танганьїки”; *Мурамбіва Іван* “Архівування до останнього архівіста: Національний архів Зімбабве під санкціями” тощо).

Новизна, актуальність, доступність, культура вживання професійної лексики, термінології наук – такі основні ознаки видання, які вигідно увиразнюють його з-поміж подібних.

Науково-практичний архівознавчий журнал “Атланти” – друкований орган Міжнародного інституту архівної науки (МІАН) в Маріборі.

Заснований 1992 р. спільно з Міжнародною радою архівів, Міністерством культури Словенії та Міністерством науки і технології Словенії.

До складу редакційної колегії входять провідні європейські фахівці в архівній галузі: відповідальний редактор – П. Класинц (Словенія), шеф-редактор – Л. Ауер (Австрія).

Статті публікуються німецькою та англійською мовами, з 2005 р. – італійською та англійською. Від 2003 р. журнал видається в електронному вигляді (CD) двічі на рік.

Авторський колектив переважно складають члени МІАН (представники європейської наукової еліти): У. Кова та Г. Тато (Італія), Й. Ханус (Словаччина), М. Ларін (Росія), М. Мароч (Польща), Е. Шьогль-Ернст (Австрія), Б. Хаспел (Ізраїль) та ін.

На сторінках “Атланти” публікуються статті українських архівістів.⁴

Зауважимо, що кожен номер журналу присвячений лише одній актуальній темі (проблемі) в галузі архівознавства. Так, з 2009 р. було підготовлено номери журналу, присвячені таким темам: “Архіви в 20-му столітті: технічні аспекти”; “Архіви в 20-му столітті: професійні аспекти”; “Історія і архіви”; “Архівне законодавство”; “Веб сайти, присвячені архівам”; “Європейські проекти по архівах (досвід, плани, майбутнє)”; “Архіви в сучасному суспільстві (роль, розвиток і майбутнє)”; “Сучасні архівні будівлі”; “Управління документами у новому середовищі”; “Історія архівів і архівознавства з 1950 р.”; “Взаємодія з молодими поколіннями і між установами культурної спадщини”.⁵

Розгляд змісту науково-практичного журналу “Атланти” дозволяє визначити, що основну увагу авторів було сконцентровано на ключових питаннях розвитку архівної галузі та керування документаційними процесами. Так, у 2010 р. обговорювались питання законодавства в галузі архівознавства різних країн Європи. Аналізуючи зміст статей, можемо визначити спільні тенденції в розвитку законодавства країн Європи, а також виокремити специфіку кожної країни. Авторами публікацій є провідні науковці, фахівці галузі своєї країни, наприклад: Кук М. (Великобританія) “Свобода інформації: Законодавство, яке докорінно змінило архівну практику” (2010, № 1); Дубовскі І. (Ізраїль) “Етичні та законодавчі міркування з приводу приватних архівів в ізраїльських державних”; Рубаков А. (Білорусь) “Доступ до архівної інформації в Білорусі: законодавство та практика” (2010, № 1); Аратимау Спирідоула (Греція) “Архівне законодавство Греції” (2010, № 1).

Незмінною залишалася посилена увага до проблематики дослідження сучасних технічних та професійних аспектів розвитку архівної справи. Зазначену проблему досить детально, з різних позицій було представлено на сторінках журналу в 2009 р. в №1, №2: “Архіви в 20-му столітті: технічні аспекти” та “Архіви в 20-му столітті: професійні аспекти”. Так, наприклад, опубліковано статті: “Огляд технічних про-

блем з архівними документами у 20-му столітті” (2009, № 1) *Павела Класінца Пітера* (Словенія); “Створення документознавчих метада-них” (2009, № 1) *Пекки Хенттонен* (Фінляндська Республіка); “Архіви 20-го століття в Греції. Технічні та професійні питання” (2009, № 1) *Спирідоули Агатимоу* (Греція); “Феномен 20-го століття: становлення і розвиток місцевих архівних служб: Приклад Сполученого Королівства” (2009, № 1) *Майкла Кука* (Великобританія); *Агуардо Франциско Олівер Жозе Марна Морелл* (Іспанія) “Архівна система Іспанії у ХХ столітті. Сторіччя змін” (2009, № 2); *Ларін Михайло* (Росія) “Архівна справа в Росії на рубежі століть” (2009, № 2).

Видається цікавим ознайомлення з проблемами архівів у сучасно-му суспільстві (роль архівів, їх розвиток та майбутнє), які стали про-відними темами одного із номерів журналу. Було визначено широкий спектр проблем розвитку архівної справи та керування документацій-ними процесами, серед яких науковий і культурно-освітній проект На-ціонального архіву Франції (*Делмас Марі-Клод*, Франція), оцифровка мікрофільмів (*Порубович-Відовіч Олівера*, Сербія), культурні проекти та заходи на європейському рівні (*Максімофф Керолайн*, Австрія), еволюція архівної освіти (*Б'янки Христин*, Швейцарія), маркетинг в архівному обслуговуванні (*Бранкович Даніел*, Сербія), загальна струк-тура архівів і документації та їх оцінка в сучасному суспільстві (*Гердей Мар'ян*, Словенія)

Практичне значення мають матеріали, присвячені веб-сайтам ар-хівів: веб-сторінки в архівній теорії і практиці, доступ до архівів у Канаді: мережі і інтегрованість (функціональна сумісність); Дер-жавний архів Баварії у світовій мережі Інтернет; доступ до державного архіву: політика і практика з посиланням на контроль доступу і контен-ту; інтегровані архівні веб-служби. Приклад Естонії тощо (2010, № 2). Своїм досвідом поділилися представники різних країн, а саме: *Класінк Петер Павел* (Словенія), *Спарті Альдо* (Італія), *Нагуєт Роберт* (Кана-да), *Марош Магдалена* (Польща), *Крузе Крістіан* (Німеччина), *Маркес Маджелла* (Малайзія), *Теннасілм Хеліна* (Естонія).

Звертає увагу те, що на сторінках науково-популярного журналу розглядалися питання не лише розвитку архівної справи, а й питання керування документами у новому середовищі (теоретичні та практич-ні аспекти) в різних країнах Європи: Білорусі, Італії, Канаді, Словенії, Хорватії, Швейцарії та багато інших.

Важливе значення має ознайомлення з проблемами історії архівів та архівознавства, які стали провідними темами одного з номерів журналу “Atlanti” (2013, № 1). Не залишились поза увагою європейських фахів-ців питання архівознавства, архівів і архівістів на межі ХХ–ХХІ ст., формування і розвиток архівознавства в країнах світу (Республіці Біло-русь, Південній Кореї, Індії, України, Росії та ін.).

Видається привабливим ознайомлення з проблемами взаємодії молодого покоління й установами культурної спадщини в галузі архівної справи, які стали провідними в журналі “Atlanti” (2013, № 2). Так, наприклад, згадані теми розглядались у таких статтях: “Співпраця Центрального державного електронного архіву України з науковими установами та університетами в сфері тривалого зберігання електронних документів і підготовці фахівців для роботи з електронними документами” *Олени Ус* (Україна); “Архів Сабаха та програми підтримки музеїв: Краща практика” *Маджелли Маркес, Кайтінген Джейн Детук* (Малайзія); “Архіви і школа: Встановлення та розвиток відносин з культурною спадщиною” *Даніели Бранкович* (Сербія); “Навчання в архіві: досвід Естонії” *Хеліни Теннасілм* (Естонія); “Де говорить минуле: діти і молоді люди в архіві” *Кристіана Крузе* (Німеччина); “Вивчення радянського побуту як напрям для співпраці Центрального державного архіву громадських організацій України з науковими та освітніми установами” *Марії Кагални* (Україна).

Привертає увагу №1 журналу “Atlanti” за 2012, на сторінках якого зустрічаємо статті, присвячені проблемам сучасних архівних будівель, їх перевагам і недолікам, архівним правилам для будівництва архівних споруд, сучасний стан і перспективи в Чорногорії, Словенії, Чеській Республіці, Боснії та Герцеговині, Сербії тощо.

Отже, журнал “Atlanti” можна визначити як видання, яке є міжнародною науковою платформою для розвитку теорії та практики архівної справи, архівознавства та керування документаційними процесами.

Другу групу зарубіжних періодичних видань складають зарубіжні видання з архівної справи та документознавства, що мають найвищу оцінку у світовому рейтингу журналів у галузі архівознавства та керування документаційними процесами (серед них “Archival Science”, “Archivaria”, “American Archivist”, “Archives and Records”).

Журнал “Archival Science” – незалежний міжнародний журнал з архівної справи, що охоплює всі аспекти архівної теорії, методології і практики.

Журнал сприяє розвитку архівної науки як автономної наукової дисципліни. Крім того, журнал стимулює вивчення різних культур, сприяє обміну поглядів, уявлень і понять у світовому масштабі.

Головними редакторами журналу є відомі фахівці Карен Андерсон (Середньошведський університет, Швеція), Ерік Кетелаар (Університет Амстердама, Нідерланди) і Елізабет Якель (Університет Мічигану, США). Авторський колектив видання складають провідні фахівці в галузі архівознавства багатьох країн світу.

За 2009–2013 рр. вийшло в світ 15 номерів часопису.⁶ Серед основних тем, які розглядалися на сторінках журналу у 2009–2013 рр., були: визначення місця і ролі архівознавства у процесі наукового пізнання,

системі міждисциплінарних зв'язків; дослідження природи архівознавчих знань; філософія архівів; історія архівної справи та архівної науки; правові та етичні проблеми, пов'язані з архівами; значення архівів для колективної або соціальної пам'яті; професія архівіста в сучасному світі; відносини архівів та суспільства; архіви корінних народів; проблеми електронних документів та архівів; використання інформації архівних документів та доступ до архівів; архівне описування тощо.

Серед публікацій журналу слід відзначити статті, присвячені дослідженню природи архівознавчих знань: *Д. Ео* “Немає двох однакових речей”: суттєві властивості та уявлення про однаковість та оригінальність (2010, Volume 10, Issue 2), *Б.Бротман* “Ідеальний подарунок, прекрасний подарунок: знайти місце для архівної свідомості в соціальній теорії” (2010, Volume 10, Issue 2) та ін.

Важливі питання філософії архівів обговорювалися на сторінках спеціального випуску “Archival science” (2009, Volume 9, Issue 3–4), який вміщував матеріали міжнародної конференції, що відбулася в Единбурзі, 10–11 квітня 2008 р. Автори досліджували зв'язок між уявленнями про природу, цінності та використання документів (*Д. Міган* “Архівний зв'язок: переосмислення взаємодії архівних ідей про природу, цінності, і використання документів”), значення для суспільства архівів великих міжнародних підприємств (*І. Десерно* “Значення міжнародних бізнес-архівів: важливість архівів багатонаціональних компаній у формуванні культурної ідентичності”), значення архівів для розслідування порушень прав людини в Південній Америці у 1970-х рр. (*Д. Баррера* “3 “кондорів” і суддів: архівні роздуми над судовим слідством”), проблеми розвитку архівної професії в Англії у ХХ ст. (*Е. Шеперд* “Культура та свідоцтва: або що гарного в архівах? Архіви та архівісти в двадцятому столітті в Англії”), архіви виконавських видів мистецтв (*С. Джонс*, *Д. Аббот*, *С. Росс* “Переосмислення архіву виконавських видів мистецтв”) тощо.

Питання значення архівів для колективної або соціальної пам'яті порушено у спеціальних випусках часопису “Архіви та етика конструювання пам'яті” (2011, Volume 11, Issue 1–2), “Пам'ять, ідентичність та архівна парадигма” (2013, Volume 13, Issue 2–3).

На сторінках видання знайшли вияв проблеми архівів корінних народів та етнічних громад, які представлені, зокрема, у спеціальних випусках “Звіти про меншини: голоси корінних народів та громад в архівах. Матеріали 4-ої Міжнародної конференції з історії документів та архівів (ICHORA4), Перт, Західна Австралія, серпень 2008 р.” (2009, Volume 9, Issue 1–2) та “Зберегти культуру: Архіви та права корінних народів” (2012, Volume 12, Issue 2). Авторами спецвипусків розглядається досвід збереження документальної пам'яті різних етнічних громад світу: австралійських аборигенів, саамі та квенів, афро-мекси-

канських громад, палестинців, корінних народів Нової Зеландії, США тощо. Особлива увага приділяється правовим аспектам збереження архівів корінних народів.

Міждисциплінарним зв'язкам архівознавства присвячено спеціальний випуск журналу "Жанрознавство в архівах" (2012, Volume 12, Issue 4). Його автори досліджували зв'язки жанрознавства та традиційних архівних технологій: *Лім Рі Хі* "Оцінка практичних аспектів, що стосуються жанрів та жанрових репертуарів користувачів та користування джерелами інформації в державних архівах та керуванні документацією в США", *Х. МакНіл* "Що зробити в довідковому апараті: архівне описування як риторичний жанр в традиційному та веб-середовищі" та ін. У статті *Ф. Фоскаріні* "Дипломатика та теорія жанру як взаємоповнювальні підходи" досліджується взаємозв'язок між дипломатикою та теорією жанру і припускається, що поняття, методи і філософські категорії, задіяні в обох дисциплінах, мають бути об'єднані з метою досягнення більш повного розуміння сучасних комунікативних заходів.

Важливе місце у виданні займають публікації, присвячені історії архівної справи та архівної думки у світі. Передусім, слід відзначити спеціальний випуск "Archival science" "Культура архівних знань в Європі, 1400–1900 рр." (2010, Volume 10, Issue 3), в якому представлено дослідження історії розвитку архівних знань у країнах Європи (Англії, Іспанії, Італії, Німеччині та Швейцарії та ін.)

На сторінках журналу порушувалися правові та етичні проблеми архівної справи: *Л. Яковіно* "Переосмислення архівних, етичних та правових основ для документів корінних австралійських громад: про взаємини учасників моделей прав та обов'язків" (2010, Vol. 10, Issue 4); проблеми використання інформації архівних документів: *Д. Сінн* "Приміщення для архівів? Використання архівних матеріалів при дослідженні вбивств в Ногиллі" (2010, Volume 10, Issue 2), *Е. Бортейе, М. Маасе* "Дослідження користувачів в архівах: приклад архіву Манхія Інституту дослідження Африки, Кумасі, Гана" (2013, Volume 13, Issue 1); забезпечення доступу до архівних документів: *Д. Акмон* "Тільки з вашого дозволу: як правовласникам реагувати (або не реагувати) на прохання викласти архівні матеріали в on-line доступі" (2010, Volume 10, Issue 1); архівної освіти: *Е. Джілліланд* "Нейтралітет, соціальна справедливість та зобов'язання архівної освіти і педагогів у двадцять першому столітті" (2011, Volume 11, Issue 3–4); *Хайтао, Сонг Лінлін* "Емпіричні дослідження потреб архівістів у навиках та знаннях в китайській архівній освіті" (2012, Volume 12, Issue 3); забезпечення збереженості архівних документів: *М. Гордон-Кларк* "Втрачений рай? Архівам тихоокеанських островів загрожує зміна клімату" (2012, Volume 12, Issue 1), *Л. Донг* "Економіка та політика міжнародного співробітництва у галузі збереження: дослідження досвіду Малі" (2012, Volume 12, Issue

3); електронних документів та електронних архівів: *Д. Олівер , Б. Чоунер , Хай Пін Ліу* “Впровадження електронних архівів: проблеми довіри” (2011, Vol. 11, Issue 3/4); стандартизації в галузі архівної справи; *Д. Р. Дональдсон та ін.* “Друге впровадження технологічних стандартів: Випадок PREMIS” (2013, Vol. 13, Issue 1); керування документаційними процесами: *Ф. Фосканіні* “Розуміння контексту створення та використання документів: “Жорсткий” та “м’який” підходи до керування документаційними процесами” (2010, Volume 10, Issue 4), *А. Сунквіст* “Практика документації та діловодства: питання довіри чи недовіри?” (2011, Vol. 11, Issue 3/4), *Р. Дж. Кокс* “Завжди Ваш (ну, можливо): дослідження і показники в написанні листів” (2010, Vol. 10, Issue 4) та ін.

Виданню “Archival science” притаманний комплексний, міждисциплінарний і міжкультурний підхід до показу проблем архівної науки. На сторінках журналу приділяється увага проблемам архівознавства як в англomовному, так і в неанглomовному світі.

Як бачимо з назви журналу, серед його публікацій домінують статті, присвячені архівній теорії. Важливе місце займає історія архівної науки, історія формування знань у сфері архівів. Також видання охоплює проблеми документованої, взаємопов’язаної з діловими процесами інформації, яка аналізується з точки зору її форми, структури і контексту.

Журнал є науковою платформою для фахівців галузі, який допомагає вирішенню теоретичних питань діяльності архівів, інформуванню про здобутки архівознавства та споріднених наук.

“American Archivist” – офіційний часопис Товариства американських архівістів (Society of American Archivist). Журнал виходить з 1938 р. Від 1998 р. видається двічі на рік і вважається провідним архівознавчим американським журналом.

До складу редколегії входять знані світові фахівці архівної справи: Мері Джо Пугн (головний редактор); Дженнет А. Бастіан (Колледж Сіммонс), Сю Кім Чунг (Університет Невада, Лас Вегас), Паул Конвей (Мічиганський університет), Сюзан Гамбургер (Пенсильванський університет), Вільям Ландіс (Yale університет), Дженніфер Маршалл (Університет Південної Кароліни), Хелен Тіббо (Університет Північної Кароліни).

Постійними рубриками журналу “American Archivist” є: президентський адрес; статті; тематичні дослідження; професійні ресурси; перспектива; міжнародна сцена; огляди.⁷

На сторінках видання обговорюються теоретичні та практичні питання, пов’язані з професією архівіста (переважно у Північній Америці), відносинам між архівістами, фондоутворювачами та користувачами архівів, також суспільні, правові, технологічні досягнення в галузі архівної справи. Зазначимо, що переважають статті теоретичного характеру, які розглядають архіви в широкому контексті культури, науки,

суспільства. На сторінках журналу приділяється увага діяльності Товариства американських архівістів.

Аналіз змісту науково-практичного журналу “American Archivist” надає можливість визначити, що основну увагу авторів було сконцентровано на вузлових питаннях розвитку архівної галузі та керування документальними процесами. Так, з 2009–2013 рр. обговорювались теоретичні питання архівознавства: *Л. Хакман* “Походження стратегії документації в контексті: спогади і роздуми” (2009, Vol. 72, № 2); *Дж. Стернфілд* “Архівна теорія та цифрова історіографія: відбір, пошук та метадані як архівні процеси для оцінки історичної контекстуалізації” (2011, Vol. 74, № 2); *Т. Кук* “Архів (архіви) – інша країна: історики, архівісти та архівний ландшафт, що змінюється” (2011, Vol. 74, № 2). Водночас на сторінках часопису обговорювались питання архівної освіти та професії архівіста в статтях: *М. Грін* “Сила архівів: цінності архівістів та цінності в епоху постмодерну” (2009, Vol. 72, № 1); *Т. Кук* “Архів (архіви) – інша країна: історики, архівісти та архівний ландшафт, що змінюється” (2011, Vol. 74, № 2); *К. Хіао* “Вища архівна освіта Китаю: її особливості, проблеми та розвиток” (2011, Vol. 74, № 2); *П. Готтліб* “Уніфікація архівної професії: пропозиція” (2011, Vol. 74, № 1); *Г. Трінкаус-Ренделл* “Хороший, поганий та злий: архівна професія та майбутні виклики” (2013, Vol. 76, № 1); *К. Радік* ““Повнічтю та в порядку”: Дракула Брема Стокера та архівна професія” (2013, Vol. 76, № 2) та ін.

Різномісність діяльності Товариства американських архівістів представлено в статтях *Б. Бротмен* (2011, Vol. 74, № 2), *К. Сканлан* (2011, Vol. 74, № 2), *Д. Кокс* (2011, Vol. 74, № 2), *Г. Тіббо* (2012, Vol. 75, № 1).

Інтерес становлять дослідження, присвячені архівам та історичній пам’яті. Так, у статті *А. Бастіан Джаннетт* “Квіти для Хоумстеда: дослідження досвіду в архівах та колективній пам’яті” (2009, Vol. 72, № 1) аналізується колективна пам’ять про події, яка підвищує здатність документувати і розуміти події у всіх їх проявах.

Примітно, що автори часопису не залишили поза увагою проблеми електронних документів та електронних архівів. Ці питання обговорювались у статтях: *М. Гладней Генрі* (2009, Vol. 72, № 2); *М. Форстром* (2009, Vol. 72, № 2); *Л. Зах, Ф. Пері* (2010, Vol. 73, № 1); *К.Ф. Грейсі* (2013, Vol. 76, № 2); *М. Фланаган, П. Каріні* (2012, Vol. 75, № 2); *Л. К. Міллер* (2013, Vol. 76, № 2) та ін.

На сторінках часопису досліджувалося питання архівів у мережі Інтернет у статтях: *Е. Монкс-Лісон* “Архіви та інтернет: представлення контексту та походження з сховища до веб-сайту” (2011, Vol. 74, № 1); *К. Теймер* “Що означає архіви 2.0.” (2011, Vol. 74, № 1); *Д. Бойєр, Р. Чітхем, М. Л. Джонсон* “Використання графічних інформацій-

них систем для створення Архіву фотографій міста Філадельфія” (2011, Vol. 74, № 2) та ін.

Увагу авторів журналу привертає проблема забезпечення збереженості документів: *М. Альтман та ін.* “Цифрове збереження шляхом архівного співробітництва: альянс збереження даних для соціальних наук” (2009, Vol. 72, № 1); *Р. Кларк* “Збереження змішаного формату архівних колекцій: тематичне дослідження колекції моди Енн Гетті в Інституті моди, дизайну та мерчандайзингу” (2009, Vol. 72, № 1); *Л. Канелл* “Оцифровування як метод збереження для пошкоджених ацетатних негативів” (2010, Vol. 73, № 1).

Насамперед науковий інтерес становить проблема комплектування та експертиза цінності архівних документів, репрезентована на сторінках часопису в таких статтях: *К. Маркус, Дж. Вулман* “Інституційний функціональний аналіз в університеті Північного Мічигану: новий процес оцінки та організації архівних документів” (2011, Vol. 74, № 1); *С. Бучанан, К. Річардсон* “Репрезентація через документацію: комплектування документами, що стосуються студентів та університетського життя у рамках проекту архівів Бруїна” (2012, Vol. 75, № 1).

Зазначимо, що редколегія журналу опікується питанням описування архівних документів у статтях: *Дж. Міхан* “Зробити стрибок від частин до цілого: дані та висновки щодо опрацювання та описування архівних документів” (2009, Vol. 72, № 1); *Дж. Л. ДеРіддер* “Використання кодованого архівного описування для доступу до цифрового контенту: аналіз витрат та сфери використання” (2012, Vol. 75, № 1); *Дж. Гугуен та ін.* “Щодо міжнародної концептуальної моделі архівного описування: попередній звіт Експертної групи з питань архівного описування Міжнародної ради архівів” (2013, Vol. 76, № 2).

Принагідно зазначимо, що на сторінках журналу досліджували проблеми відносин архівів та суспільства в статтях *Б. Грімм Трейсі, А. Норьєга Чон* “Документування регіональних латиноамериканських мистецтв та культури: тематичні дослідження для спільного, орієнтованого на громаду підходу” (2013, Vol. 76, № 1); *С. Хейлігер та ін.* “Налагодження відносин: огляд спеціальних колекцій, що стосуються роботи з соціальними ЗМІ” (2013, Vol. 76, № 2); *А. Хассанофф* “Історички та використання найважливіших джерел в цифрову епоху” (2013, Vol. 76, № 2).

Не залишились поза увагою питання доступу до архівних документів. Так, у статті *М. Діксон* “Юридична експертиза, даремні зусилля: авторське право та оцифровування колекції Томаса Е. Уотсона” (2010, Vol. 73, № 2) особлива увага приділяється проблемам, пов’язаним з доступом до архівних матеріалів і бібліотек он-лайн, зокрема в галузі авторського права. Проблеми доступу до архівних документів також досліджувалася в статтях: *С. Яко* (2010, Vol. 73, № 2); *С. Бінго*

(2011, Vol. 74, № 2); *Пром Дж. Крістоф* (2010, Vol. 73, № 1); *В. Харріс, К. Стайн* (2011, Vol. 74, № 2); *Р. Алтерматт, А. Хілтон* (2012, Vol. 75, № 1); *Дж. Девід* (2013, Vol. 76, № 2).

Інтерес становлять дослідження, присвячені довідковому апарату архівів: *М. Д. Даніелс, Е. Якель* “Шукай та знайдеш: результат пошуку в системах довідкового апарату, доступних он-лайн” (2010, Vol. 73, № 2); *Дж. Пром Крістофер* “Використання веб-аналітики для поліпшення он-лайнового доступу до архівних ресурсів” (2011, Vol. 74, № 1).

Привертає увагу дописувачів часопису і проблема історії архівної справи у світі, представлена у статтях: *Кьонг Рае Лі* “Роль буддистських монахів у розвитку архівів в середньовічній Кореї” (2010, Vol. 73, № 1); *К. Єдлічки* “Життя інших: архівна спадщина державної служби безпеки Східній Німеччині” (2012, Vol. 75, № 1); *Р. Гіббса* “Ключове питання (суть питання): історія розвитку афро-американських архівів” (2012, Vol. 75, № 1).

Видається цікавим ознайомлення з правовими проблемами архівної справи на сторінках часопису в статтях *М. Касвелл* (2011, Vol. 74, № 1); *Б. П. Монтгомері* (2012, Vol. 75, № 2); *Матісен Кей* (2012, Vol. 75, № 2); *К. Е. Джордж* (2013, Vol. 76, № 1); *М. Грін* (2013, Vol. 76, № 2); *Р. К. Джімерсон* (2013, Vol. 76, № 2).

Зазначимо, що автори часопису “*American Archivist*” досліджували проблему архівної справи у світі в статтях: *К. Ціао* “Вища архівна освіта Китаю: її особливості, проблеми та розвиток” (2011, Vol. 74, № 2); *М. Касвелл* “Переосмислення невід’ємності: довіра до неурядових архівів в перехідних суспільствах” (2013, Vol. 76, № 1).

Питанням керування документаційними процесами було присвячено статтю *Х. Ілербайг* “Зразки як документи: наукова практика та діловодство в дослідженні природної історії” (2010, Vol. 73, № 2).

Аналіз змісту часопису “*American Archivist*” свідчить про багатоаспектність тематики статей, що порушували як теоретичні, так і практичні проблеми архівознавства та керування документаційними процесами.

Одним із провідних архівних наукових журналів світу є “*Archives and Records*” – видання товариства архівістів Великобританії.

Заснований 1955 р. під назвою “*Journal of the Society of Archivists*”, від 2013 р. має назву “*Archives and Records: The Journal of the Archives and Records Association*”. Журнал виходить двічі на рік і вважається форумом для наукового спілкування в архівній галузі англійською мовою.

Редакційна колегія складається з провідних учених Великобританії. Серед авторів відомі архівісти: Майкл Кук (Великобританія), Річард Кокс (Ун-т Піттсбургу), Девід Лейтч, (генеральний секретар МКА), Сью МакКемміш, (Ун-т Монаша) та ін.

Авторський колектив складають відомі науковці в галузі архівної справи з усього світу.

Журнал має сталу рубрикацію. Традиційними рубриками є: редакційна стаття, статті, некрологи, огляди книг, огляди виставок, різне.⁸

Необхідно визначити, що окремі томи журналу присвячені певній тематиці. Так, з 2010 р. було підготовлено номери журналу за такими темами: теорії мовних актів та архівів (2010, Vol. 31, Issue 2); документи, архіви та технології: їх взаємозалежність з плином часу (2011, Vol. 32, Issue 1.); участь громадськості та Олімпіада і Параолімпійські ігри (2012, Vol. 33, Issue 1); місцеві архівні установи в Великобританії: контекст, еволюція і розвиток (2013, Vol. 34, Issue 1).

Якісний аналіз змісту науково-практичного журналу “Archives and Records” надає можливість визначити, що основну увагу авторів було сконцентровано на вузлових питаннях розвитку архівної галузі та керування документаційними процесами. Так, питанням історії та сучасності місцевих архівних установ Великобританії було присвячено декілька статей, серед них: *М. Ріордан* “Копіювання, експертиза та каталогізація в Оксфордському архіві, бл. 1850–1950 рр.” (2011, Vol. 32, Issue 1), *М. Кук* “Міфи про золотий вік: англійські місцеві архівні установи, 1947–1962 рр.” (2013, Vol. 34, Issue 1), *Р. Дж. Уїшарт* “Історія Шотландських архівів” (2013, Vol. 34, Issue 1); *Дж. Френсіс* “Бедфордшир 1913–2013. Перша архівна установа графства та її розвиток і подолання проблем перших 100 років” (2013, Vol. 34, Issue 1).

Слід відзначити, що досліджувалась також історія архівної справи у світі: *Г. Уртон* “Зв’язування архіву у вузли, або: вмирати, щоб потрапити в архів у стародавньому Перу” (2011, Vol. 32, Issue 1), *Д. Райнес* “Приватні політичні архіви венеціанського патриціату – зберігання, повернення та діловодство у віках п’ятнадцятому–вісімнадцятому століттях” (2010, Vol. 31, Issue 1) тощо.

Питання творчого архівування як альтернативного підходу в архівній практиці з прийняттям постмодерністського мислення і його реалізації з відкритим доступом архівів в Інтернеті стало предметом дослідження *А. Веліос* “Креативне архівування: приклад архіву Джона Летема” (2011, Vol. 32, Issue 2).

Проблеми застосування теорії мовних актів в архівознавстві досліджувались у статтях *Д. Ео* “Представляючи акт: документи та теорія мовних актів” (2010, Vol. 31, Issue 2), *П. Ментейт* “Чи можуть документи говорити самі за себе?” (2010, Vol. 31, Issue 2).

Принагідно зазначимо, що основну увагу авторів було сконцентровано на актуальних питаннях розвитку архівної справи. Зокрема, порушувалися питання архівного законодавства: *Б. Лонгмор* “Акт про документи державних установ (Шотландія) 2011: створення культури, яка цінує документи державних установ” (2013, Vol. 34, Issue 2); питан-

ня експертизи цінності документів досліджувалося в статті *Т. Кук* “Ми те, що ми зберігаємо; Ми зберігаємо те, чим ми є: оцінка архівних документів в минулому, сьогодні та майбутньому” (2011, Vol. 32, Issue 2); архівного описування *Е. Веллс* “Матеріали з теми організації і описування родинних фондів” (2012, Vol. 33, Issue 2); організації архівної справи: *Л. Рей* “Фінансування архівних служб в Англії та Уельсі: відомчі реалії та професійні уявлення” (2013, Vol. 34, Issue 2), *Н. Кінслі* “Перспективи та пріоритети: як Національний архів бачить сектор лідерства” (2012, Vol. 33, Issue 2); комплектування: *Е. К. Джармен* “Показувати Британію собі: зміни в політиці комплектування, пов’язані з фестивалем Великобританії в Лондоні 2012 р.” (2012, Vol. 33, Issue 1); *А. Янкер* “Ні привілейованому минулому – перегляд комплектування архівів” (2009, Vol. 30, Issue 1); забезпечення збереженості архівних документів: *М. Кук* “До історії технологій роботи з документами: процес копіювання вологим пресом” (2011, Vol. 32, Issue 1); *М. Аллен* “Консервація “вироків про огорожування” у Флітнширі та Денбіширі, включаючи поведження з багатомембранними (багатошаровими) пергаментними документами” (2010, Vol. 31, Issue 1).

Інтерес становлять дослідження з проблем усної історії, що зберігаються в архівних установах. Їх досліджували: *Б. Хенлі* “Відновлення голосу Саффолка” (2010, Vol. 31, Issue 2); *С. Рукс* “Що сталося з аудіоархівом ВВС?” (2010, Vol. 31, Issue 2) та ін.

Практичне значення мають статті, присвячені питанням використання інформації архівних документів. Так, *Д. Мелвілл Барт* у статті “Акт про свободу інформації (Шотландія) потребує зміни? Зріз шотландського досвіду” (2013, Vol. 34, Issue 2) розглядає Закон про свободу інформації (Шотландія) (2002 р.) та необхідність внесення змін до нього. Також питанням використання цікавились *Л. Уздемір* (2009, Vol. 30, Issue 2), *М. Крокетт* (2009, Vol. 30, Issue 2), *Е. Шеперд*, *А. Стевенсон*, *А. Флінн* (2009, Vol. 30, Issue 2).

Помітне значення для фахівців мають матеріали про довідковий апарат архіву: *Д. Ньюман* “Перегляд архівних колекцій: розроблення моделей для колективної каталогізації” (2012, Vol. 33, Issue 1), *К. Фентон* “Використання контрольованого словника та тезауруса в довідковому апараті, доступному он-лайн у Великобританії” (2010, Vol. 31, Issue 2), *Р. Дарвалл-Сміт* “Архіви для адміністраторів або архіви для антикварів? Історія каталогізації архівів в чотирьох оксфордських коледжах” (2009, Vol. 30, Issue 1).

Зазначимо, що на сторінках журналу “Archives and Records” обговорювались питання розвитку електронних архівів у статтях *Д. Ео* “Довіра і контекст у віртуальному просторі” (2013, Vol. 34, Issue 2), *К. Фергюсон-Бучер* “Зберігання даних в хмарі – дослідницький проєкт” (2011, Vol. 32, Issue 2), *М. Мосс* “Без даних, інструменти марні;

без програмного забезпечення, дані є некерованими” (2011, Vol. 32, Issue 2) та ін.

Дуже цінною є інформація, подана в наукових розвідках, присвячених питанню архівів та архівної справи за кордоном, у таких країнах, як: Іспанія (*М. Джамп* “Роль архівів у русі за відновлення історичної пам’яті в Іспанії”) (2012, Vol. 33, Issue 2); Судан (*Т. А. Адамі* “Майбутнє чудове? Підтримання миру, укріплення миру та архіви – Організації Об’єднаних Націй в Судані”) (2009, Vol. 30, Issue 1); Нідерланди (*А. Янкер* “Ні привілейованому минулому – перегляд комплектування архівів”) (2009, Vol. 30, Issue 1); Сьєрра-Леоне (*Д. А. Карґбо* “Зв’язок між належним управлінням та діловодством: досвід Сьєрра-Леоне”) (2009, Vol. 30, Issue 2), Південна Африканська Республіка (*П. Себіна* “Свобода інформації: ерозія архівів?”) (2009, Vol. 30, Issue 2).

Поза увагою фахівців не залишилися проблеми керування документальними процесами та діловодством, в яких аналізується досвід різних країн : *Д. Олівер, К. Конса* “Демонтаж бюрократії: наслідки для діловодства в Новій Зеландії та Естонії” (2012, Vol. 33, Issue 1), *Б. Л. Крейг* “Машини, методи та сучасні ідеї в британській державній службі, бл. 1870 – бл. 1950 рр.” (2011, Vol. 32, Issue 1), *Е. Хансен* “Впровадження електронної реєстрації в адміністрації центрального уряду Данії” (2011, Vol. 32, Issue 1), *А. Дж. Джілліланд* “Роздуми про значення археології метаданих для діловодства у глобальному, цифровому світі” (2011, Vol. 32, Issue 1), *А. Джанес* “Карти та технології діловодства” (2011, Vol. 32, Issue 1).

У статті *Р. Хардіман* “Поганий архів: постмодерністська теорія та діловодство” (2009, Vol. 30, Issue 1) аналізуються деякі аспекти постмодерністської теорії в контексті діловодства.

Інтерес становить дослідження, присвячене питанню історії діловодства (*Б. Грег, Х. МакНейл* “Створення документів, офісна техніка та робітники в історичному контексті: п’ять фотографій офісів у британській цивільній службі 1919 та 1947 рр.” (2011, Vol. 32, Issue 2).

Зазначене видання знайомить читачів з останніми подіями в галузі архівної справи та діловодства. Якісний рівень публікації високо оцінили фахівці архівної галузі. Сторінки журналу “Archives and Records” є трибуною для спілкування, обміном досвідом, практикою для покращення діяльності архівних установ різних країн світу.

Журнал “Archivaria” є друкованим органом Товариства архівістів Канади, який виходить від 1975 р. двічі на рік. Статті публікуються англійською та французькою мовами.

Видання висвітлює наукові дослідження архівів в Канаді і на міжнародному рівні.

До складу редколегії входять знані архівні вчені з провідних інститутів Канади та США.

Авторський колектив складають відомі архівні викладачі, науковці з усього світу, які репрезентують наукові дослідження в галузі архівної справи та керування документаційними процесами, серед них: Л. Дюранті, Т. Кук, Х. Тейлор, Д. Бірмен, Т. Іствуд, Б. Крег.

Журнал має сталу рубрикацію. Основні рубрики: студії в документах; нотатки та коментарі; огляд книг; огляд виставок; архівні нагороди; некрологи.⁹

Аналіз видання показав, що окремі томи випусків на певну тематику. Так, з 2010 р. було підготовлено номери журналу за такими темами: активізм в архівах канадської культури (2009, Vol. 67), про архіви людей з нетрадиційною орієнтацією (2009, Vol. 68), електронні документи: еволюція теорії та практики (2011, Vol. 72); систематизація та описування архівів (2012, Vol. 74), архіви особового походження (2013, Vol. 76).

Науковий інтерес представляє дослідження історії архівної справи та діловодства на сторінках журналу "Archivaria" в статтях *Д. Герман* "Дауті про використання та користь урядової інформації та архівів, 1933 р." (2010, № 70), *А. Шумілак* "Власна система: створення документів та діловодство в канадському департаменті зовнішніх справ в 1920-х рр." (2013, № 75) та ін.

Поза увагою не залишилися теоретичні проблеми архівознавства, які досліджували в своїх статтях такі автори: *М. Касвелл* "Світ Ганни Арендт: бюрократія, документація та банальне зло" (2010, № 70), *Д. Карон, Р. Браун* "Документальна миттєвість в електронному добу: встановлення нових запропонованих переваг для суспільної пам'яті" (2011, № 71).

Автори видання також зосередили свою увагу на проблемах організації та систематизації документів в архіві. Так, *Дж. Міхан* (2010, № 70) аналізувала первісний порядок систематизації документів та особових документів, а *Д. Ео* (2012, № 73) досліджувала питання концептуального фонду та фізичної колекції.

Питання архівного описування та довідкового апарату досліджувалося в статтях *Т. Іствуд* "Систематизація та описування архівів (2012, № 74); *Р. Дансі* "Правила архівного описування: минуле, теперішнє та майбутнє" (2012, № 74), *А. Дженіс* "Про карти та метадокументи: вісімдесят п'ять років каталогізації карт в Національному архіві Великої Британії" (2012, № 74), *Дж. Жанг* "Первісний порядок систематизації документів в електронних архівах" (2012, № 74); експертизи цінності документів: *К. Байлі* "Неповне минуле? Роздуми про еволюцію оцінки документів Канадського федерального уряду" (2013, № 75); приватних архівів та особових архівів: *Р. Фішер* "В пошуках теорії приватних архівів: перегляд фундаментальних праць Дженкінсона та Шелленберга" (2009, № 67), *Д. Дуглас, Х. МакНік* "Упорядкування самого себе:

літературні та архівні перспективи архівів письменників” (2009, № 67), *С. Барретт* “Повага якого фонду? Особові архіви та родинний бізнес у Новій Шотландії” (2013, № 76), *С. МакКемміш, М. Піггот* “У напрямку архівного мультиверсума: заперечування бінарної опозиції особового та корпоративного архіву в сучасній архівній теорії та практиці” (2013, № 76); доступ до архівних документів: *К. Тіммс* “Нове співробітництво для старих сестер-суперниць: розвиток системи інтегрованого доступу до фондів архівів, бібліотек та музеїв” (2009, № 68).

Автори журналу приділяють увагу такому актуальному питанню, як електронні документи та електронні архіви: *К. Хокінс* “Думки щодо мови шаблонів InterPARES для електронних документів” (2009, № 67), *Л. Дуранті* “Від електронної дипломатки до криміналістики електронних документів” (2009, № 68), *А. Каннінгем* “Гарні електронні документи не лише “трапляються”: електронне діловодство як органічна складова бізнес-процесів та систем” (2011, № 71), *П. Конвей, Р. Пунзалан* “Поле зору: щодо нової теорії візуальної грамотності для оцифрованих архівних фотографій” (2011, № 71).

Значна увага приділяється питанню місця архіву в сучасному інформаційному суспільстві. Так, проблеми використання архівістами соціальних мереж Twitter і Facebook для пропаганди своєї діяльності досліджуються в статті *А. Кримблі* (2010, № 70), а в публікації *Ф. Анвард, С. МакКемміш, Б. Рід* (2011, № 72) розглядаються теоретичні перспективи традиційних форм доступу до архівів, Wikileaks і формування архівів у громадах корінних народів.

Аналіз показав, що проблеми керування документальними процесами досліджувались *К. Карон, А. Келлерхалс* “Підтримувати демократичні цінності через відповідну документальну базу – еволюційний шлях” (2011, № 71). Автори порівняли розвиток діловодства в контексті державного управління Швейцарії і Канади, а також розглянули засоби для відновлення здатності ефективно управляти документами в інтересах суспільства.

Інтерес становлять дослідження, присвячені правовим та етичним проблемам, пов’язаним з архівами: *С. Майнард* “Поліція / Архіви” (2009, № 68); *Л. Дік* “Випробування людей з одностатевою орієнтацією в Едмонтоні 1942 р.: державні репресії щодо сексуальних меншин, архіви та права людини в Канаді” (2009, № 68); *Дж. Друден, Л. Макдональд* “Архіви і закон” (2010, № 69); *Т. Белтон* “Ув’язнення, контроль та плутанина: правові, історичні та територіальні аспекти документів судів в Онтаріо” (2010, № 69); *Д. Драйден* “Що канадські архівісти знають про авторське право та де вони отримують свої знання” (2010, № 69); *А. Ліндсей* “Архіви та правосуддя: внесок Віллірда Айрленда в зміну юридичної основи прав аборигенів у Канаді, 1963–1973 рр.” (2011, № 71).

Важливість архівної освіти, а також проблеми підвищення кваліфікації архівіста обговорювались у статтях *К. Лі, Х. Тіббо* “Яке ставлення архівіста до електронного курування? Дослідження можливостей через матрицю знань та навичок” (2011, № 72), *П. Галлоуей* “Освіта для електронного архівування шляхом педагогічних студій, послідовного аналізу проблеми та рефлексивної практики” (2011, № 72).

Вчені-архівісти з усього світу визначають “Archivaria” центральним форумом для наукового спілкування в галузі архівної справи та керуванні документаційними процесами англійською мовою.

Третю групу складають провідні періодичні видання країн, що мають тісні професійні та історичні зв’язки з Україною в галузі архівної справи та документознавства (Білорусь, Польща, Росія) (“Архіви і справоводства”, “Archeion”, “Отечественные архивы” тощо).

Часопис “Архейон” є основним архівознавчим часописом Польщі, друкованим органом Генеральної дирекції державних архівів Польщі. Видання виходить з 1926 р. з періодичністю раз на рік.¹⁰ У часописі публікуються статті, присвячені теоретико-методичним та практичним проблемам архівної справи, історії польських архівів, складу та змісту їхніх фондів. Висвітлюються питання спеціальних історичних дисциплін, діловодства, історії установ. Подається інформація про діяльність архівних установ Польщі, міжнародних архівних установ. Обговорюються проблеми розвитку архівної справи за кордоном, міжнародного співробітництва польських архівів, зарубіжної архівної полоністики та реституції. Значна увага приділяється рецензуванню польських та зарубіжних видань з архівної справи, джерелознавства, спеціальних історичних дисциплін та архівознавчих часописів.

Авторський колектив журналу складають не лише знані польські фахівці в галузі архівної справи, але й визначні зарубіжні архівознавці (Ерік Кетелаар, Террі Кук, Лючіана Дуранті, Шарль Кечкеметі та ін.).

Традиційними рубриками часопису є: проблеми архівістики; архівознавство; архівна теорія та методика; в майстерні історика та архівіста; обговорення та рецензії; огляд часописів; хроніка; посмертні спогади. Кількісний аналіз публікацій журналу засвідчив, що у чотирьох томах, які вийшли впродовж 2009–2013 рр. опубліковано статті, присвячені теретичним та методичним питанням архівознавства, історії архівної справи в Польщі, оглядам архівних фондів, зарубіжній архівній полоністиці, архівній справі за кордоном та міжнародному співробітництву в галузі архівної справи, джерелознавства, спеціальних історичних дисциплін, історії установ, персоналіям архівістів. Спеціальні рубрики присвячені рецензіям та оглядам видань, інформаційним повідомленням, посмертним спогадам.¹¹

На сторінках видання знайшли відображення актуальні проблеми архівної справи: організація архівних документів (*В. Квятковська*

“Загальна модель опрацювання архівного фонду та упорядкування документів громадських організацій” (2012, Т. 113); експертиза цінності архівних документів (В. Квятковська “Що можуть та що повинні знати про наш час майбутні покоління. Культурні аспекти експертизи цінності документів” (2011, Т. 112), “Програма діяльності Центральної архівної комісії оцінки документації каденції 2012–2016 рр.” (2012, Т. 113); використання інформації архівних документів (П. Е. Вешпінський “Використання картографічних матеріалів з архівних зібрань для підготовки історичних карт Варшавського концентраційного табору” (2011, Т. 112), А. Роса “Освітня функція архівів – стан дослідження та визначення” (2010, Т. 111 та ін.); збереження архівних документів (К. Вальдтхаузен “Порятунок колекції фотографій, пошкоджених внаслідок повені в Голландії” (2011, Т. 112), З. Тухольські “Проблематика охорони технічних архівів” (2013, Т. 114) та ін.).

Ґрунтовний історіографічний огляд розвитку польської архівної термінології від 1920-х рр. до поч. ХХ ст. містить публікація М. Пюченнік “Польська архівна термінологія в історичному контексті” (2010, Т. 111). Важливі питання національної адаптації міжнародних архівних стандартів порушувались у статті А. Банецького (2011, Т. 112).

Наукова та методична діяльність архівів Польщі відображена у публікації “Аналіз методичних рекомендацій, виданих Генеральним директором державних архівів” (2013, Т. 114). Статті Е. Вежбіцької та Р. Гурського присвячені питанням роботи з фондами особового походження, родинними та родовими фондами (2010, Т. 111).

Важливе місце у виданні займають публікації, що стосуються діяльності державних архівних установ Польщі, зокрема низка дискусійних статей, присвячених концепції діяльності державних архівів та об’єднаних в окрему рубрику (“Навколо концепції діяльності державних архівів”) (2011, Т. 112).

Редакційна колегія часопису значну увагу приділяє проблемам електронних документів та електронних архівів. З понад десяти дискусійних публікацій з розгляду цих питань слід згадати статті класиків світового архівознавства Террі Кука “Поняття походження в цифрову добу: пережиток минулого або надія майбутнього для професії архівіста?” (2010, Т. 111) та Лючіани Дуранті “Довіра та правові суперечності в цифровому середовищі” (2012, Т. 113). Актуальні проблеми розвитку електронних архівів розглядаються у статті директора Національного цифрового архіву Польщі Войцеха Возняка, де представлено перспективам діяльності установи (2012, Т. 113).

У часописі порушуються питання організації архівної справи за кордоном та міжнародного архівного співробітництва. Особливої уваги заслуговує низка дискусійних статей відомих польських та зарубіжних архівознавців (В. Стемпняка, Е. Кетелаара, Ш. Кечкеметі, Р. Едмондсо-

на тощо), де репрезентовано міжнародну програму збереження архівної спадщини “Пам’ять світу” (2011, Т. 112).

У рубриці “Архівознавство” опубліковано понад 20 оглядів фондів польських та зарубіжних архівів. Серед них вагоме місце займають огляди зібрань зарубіжної архівної полоністики. Представлено огляди полоністики в Національному архіві Праги (2010, Т. 111), Інституті Гувера в США (2011, Т. 112), Польському музеї в Рапперсвілі (2011, Т. 112), Військовому архіві у Відні (2013, Т. 114) тощо.

Одним з найбільших є відділ рецензій та оглядів нових видань (близько 20% обсягу журналу). Серед рецензованих видань тематично переважають архівознавчі, також праці з історії, джерелознавства, спеціальних історичних дисциплін, археографічні публікації.

Слід також відзначити ґрунтовні огляди провідної зарубіжної архівознавчої періодики. Серед рецензованих в “Архейоні” праць представлені видання архівних установ України, зокрема довідник “Архівні установи України. Т. 2: Наукові установи, музеї, бібліотек” (2010) та журнал “Архіви України”.

Журнал “Отечественные архивы” є друкованим органом Федерального архівного агентства Росії, який видається з 1923 р. З 22 листопада 1991 р. журнал зареєстрований під назвою “Отечественные архивы” і виходить з періодичністю 6 разів на рік.¹²

Головним редактором видання є Т. І. Бондарєва, а автори – відомі науковці та викладачі Росії в галузі архівної справи та документознавства й іноземні спеціалісти.

Журнал публікує статті з історії, теорії, практики архівної справи та діловодства, інформацію про нормативні акти, що регламентують діяльність російських архівів; статті з проблем експертизи цінності та відбору документів, забезпечення організації збереження та використання їх, включаючи порядок доступу до архівних документів і роботи в читальних залах; рецензії на археографічні та довідкові видання; інформацію щодо найважливіших подій архівного життя в країні; документи з архівів Росії та зарубіжних країн, що відображають події вітчизняної історії¹³.

Традиційно архівну справу представлено в журналі загальноприйнятими постійними розділами: “Статті та повідомлення”, “Публікації документів”, “Критика та бібліографія”, “Інформація та хроніка”, “З редакційної пошти”. З метою зручності ознайомлення зі змістом журналу в останньому номері річного комплексу щорічно друкується “Зміст матеріалів, що опубліковані в журналі “Отечественные архивы” в ... році” із зазначенням автора, назви статті, номера журналу та сторінок, де опубліковано той чи інший матеріал. Кожен розділ має окремі рубрики. Редакція журналу підтримує єдині принципи формування змісту журналу і майже не відхилялася від них. Структура стала, майже без змін.

Специфіку журналу визначають його комплексний та синтетичний характер, а також оперативність подання інформації щодо конкретних подій в архівній справі як Росії, так і зарубіжних країн.

Наявність різних публіцистичних жанрів (статті, огляди, хроніка, рецензії, критика, бібліографія), які оперативно фіксують події, явища, робить журнал особливим видом історичних джерел.¹⁴

На сторінках видання певне місце займають публікації, в яких розглядаються питання історії архівної справи Росії: *В. Г. Іофе* “Архивы в Туркестанском крае (вторая половина XIX – начало XX в.)” (2009, № 6); *В. С. Боброва* “Организация районных архивов в Сибири в 1920–1930-е гг.” (2009, № 2); *М. О. Лебедь* “Архив Приказа книгопечатного дела: реализация московских изданий в 1620-е гг.” (2009, № 4); *Д. М. Шилов* “Научно-издательская деятельность Санкт-Петербургского Сенатского архива (1870-е гг. – 1917 г.)” (2010, № 3).

Не залишились поза увагою редакції теоретичні проблеми архівознавства: *К. Б. Ульяницький* “Единая архивно-информационная среда в контексте информатизации общества” (2009, № 3); архівної науки: *М. В. Ларин* “К 45-летию Всероссийского научно-исследовательского института документоведения и архивного дела” (2011, № 4); діяльність архівної галузі Російської Федерації: “Общественные слушания “Состояние архивного дела в России” (2010, № 6); “Итоги 2010 года: по материалам расширенного заседания коллегии Росархива”; “V Всероссийский съезд Российского общества историков-архивистов” (2011, № 2); “Совет по архивному делу при Федеральном архивном агентстве” (2011, № 5); проблеми джерелознавства: *В. М. Ринков* “Периодическая печать: место в системе исторических источников” (2010, № 3); *К. Л. Кисельова* “Судьбы военнопленных Второй мировой войны: круг источников расширен” (2012, № 1).

Питання документознавства, діловодства розкриті в статтях: *М. В. Ларин* “Документационное обеспечение управления проектами (отечественный и зарубежный опыт)” (2010, № 2); *Г. О. Двоносова* “Категории философии в научном познании документа” (2011, № 1); *Є. О. Плешкевич* “Документоведение в контексте развития современной науки” (2011, № 5); *О. В. Романченко* “Постановка электронного документооборота в условиях финансового Холдинга” (2011, № 5).

У деяких статтях знайшли відображення й питання архівної освіти, удосконалення підготовки архівістів та документознавців у різних регіонах Російської Федерації: *О. М. Бурова* “Новое образовательное направление по документоведению и архивоведению: как оно создавалось” (2009, № 6); *Г. Г. Мозгова* “Подготовка архивистов и специалистов по документационному обеспечению управления во Владимирском политехническом колледже” (2011, № 2).

Низку статей присвячено аудіовізуальним документам: *О. О. Бровіна* та ін. “Фотодокументы Научного архива Коми НЦ УрО РАН: комп-

лектование и использование” (2012, № 2); *Г. М. Ланської* “Актуальные проблемы работы с архивными кинодокументами” (2013, № 6).

Водночас, інтерес представляють статті, присвячені питанням новітніх інформаційних технологій, зокрема електронним архівам: *О. А. Харченко* та ін. “Плюсы и минусы организации электронного архива” (2009, № 6); *В. І. Тихонов* “Задачи архивного хранения электронных документов: из опыта ЦАДЭНМ” (2010, № 3); *С. В. Дроков* “Рекомендации МСА по работе с электронными документами для архивистов организаций” (2010, № 3); *Т. В. Вороніна* “Медицинский архив: от традиционного к электронному” (2013, № 6).

Важливе місце у журналах займають статті з проблем практичного характеру, які висвітлюють стан архівної справи Російської Федерації та її регіонів. Тематика публікацій відповідає проблемам, що стали провідними в практичній діяльності архівних установ. Серед них – питання архівного законодавства. При цьому увага акцентується не лише на федеральному законодавстві, але й на реалізації його в регіонах. Цю тему проаналізовано в таких статтях: *Н. В. Лифанова* “Дело стандарта как объект архивного хранения: анализ нормативной правовой базы” (2010, № 5); *П. К. Чурланова* “Архивная служба Республики Дагестан в постсоветский период: правовые основы деятельности” (2010, № 6); *А. В. Єрмолаєва* “Систематизация и регистрация законодательных актов в Российской Федерации: проблемы и решения” (2011, № 5).

Вагоме значення мають публікації з найважливіших питань архівної справи, зокрема проблеми зберігання: *С. А. Єгоров* “Современные угрозы архивным документам” (2009, № 6); *Ф. А. Гедрович* “Новые национальные стандарты на создание и хранение страховых копий уникальных и особо ценных документов Архивного фонда Российской Федерации” (2010, № 1); формування та використання архівних фондів: *І. В. Злобіна* “Формирование Архивного фонда Российской Федерации на территории города Нижний Тагил” (2009, № 6); *Г. М. Данилова* “Личные фонды оренбуржцев в областном Центре документации новейшей истории: формирование и использование” (2009, № 6); *О. М. Солдатова* “Форум “Память о прошлом”: использование архивных документов в филиале РГАНТД” (2012, № 4); комплектування: *О. М. Лоскутнікова* та ін. “Источники. Источники комплектования – в центре внимания Госархива Хабаровского края” (2010, № 2); *Є. М. Кривда* “ЦГАЛИ Санкт-Петербурга: комплектование документами личного происхождения” (2012, № 5); експертизи цінності документів: *В. І. Тихонов* “Применение традиционных методов в экспертизе ценности электронных документов” (2009, № 3); архівне описування: *С. Т. Дерендяєва* “Из опыта работы ЦДНИ Удмуртской Республики по выявлению и описанию особо ценных документов” (2009, № 1); оцифрування архівних документів: *Г. З. Залаєв* “Актуальные вопросы созда-

ния и хранения цифровых копий архивных документов” (2012, № 2); *В.Н. Плотников* “ЦГАЛИ Санкт-Петербурга Нижегородской области” (2012, № 2) тощо.

Значну увагу приділено фондам місцевих архівів, їх довідковому апарату, наданню платних послуг, російській еміграції.

У рубриці “Представляємо архів” публікуються статті щодо муніципальних архівів Росії. Проаналізовані статті були присвячені Видновському та Златоустівському муніципальним архівам, Прилузьському районному та Самарському, Кисловодському, Псковському, Хабаровському міським архівам, муніципальним архівам міст Вичуги Іванівської області, Златоустовська, Норильська тощо.

Джерелознавчу цінність має розділ “Публікації документів”, у якому гідне місце займає архівна спадщина, досі не доступна для дослідників. До наукового обігу вводяться нові, маловідомі та невідомі документи, тексти архівних документів, що не видавалися раніше, які супроводжуються вступною статтею та коментарями (щоденники та спогади). Серед них: публікації: “...Завещаю... все вышеозначенное имущество... в полную собственность Ташкентского университета”. Документы архивов Республики Узбекистан о последних годах жизни великого князя Николая Константиновича Романова. 1917–1919 гг.” (2009, № 6); “Я твердо и настойчиво буду испытывать новый образец...”. Документы Архива Президента Республики Казахстан о разработке М. Т. Калашниковым пистолета-пулемета. 1942–1943 гг.” (2010, № 2); “Спасены архивные дела, фактически спасены от гибели”. Из протоколов руководящих органов управления архивным делом в 1918–1928 гг. (1918–1919 гг.)” (2010, № 4).

Огляди архівних фондів представлено рубриками: “В фондах російських та зарубіжних архівів”, “В фондах російських архівів”. Хронологічні рамки публікацій цих рубрик свідчать про пріоритетне розміщення статей, присвячених періодам ХІХ – початку ХХ ст. Наприклад, статті: *Г. А. Александров* “Жизнь и деятельность И. Я. Яковлева в документах архивов и библиотек. 1917–1919 гг.” (2009, № 2); *П. Г. Петін* “Императорские грамоты ХІХ в. в отделах рукописей национальных библиотек России” (2009, № 3); *О. Л. Вичугжанін* “Неизвестное о семье Менделеевых” (2009, № 5) тощо.

Архівну справу за кордоном представлено рубрикою “В зарубіжних архівах”, статті якої присвячені Австрії, В’єтнаму, Кореї, Китаю, США, Узбекистану, Франції: *О. Г. Леонтьєва* “Письма русских эмигрантов А. Ф. Керенскому в Центре гуманитарных исследований Техасского университета” (2009, № 1); *Р. Р. Садиков* “Экспедиционные материалы финских ученых конца ХІХ – начала ХХ в. по этнографии закамских удмуртов в финляндских архивах” (2009, № 3); *М. С. Ісакова* “Архивное дело Республики Корея” (2009, № 5); *В. Б. Прозорова* “Новый

закон об архивах Франции” (2010, № 1); *Н. В. Мандральська* “Фоторепортаж о подготовке связистов в Узбекистане в годы Великой Отечественной войны” (2010, № 5); *Сяо Цюхуэй* “Управление электронными документами в Китае: состояние и перспективы” (2010, № 6); *М. С. Исакова* “Информатизация центральных государственных архивов Узбекистана” (2011, № 4) тощо.

Науковий інтерес становлять публікації, надруковані у рубриці “Критика та бібліографія”, в якій читач знайомиться з рецензіями на навчальні посібники, збірники документів, мемуари, спогади, довідкові видання тощо.

Розділ “Інформація та хроніка” поділяється на рубрики “Конференції, наради, семінари”, “Виставки”, “Ювілеї”. У першій з названих рубриках публікуються оглядові статті про наукові заходи, що проводяться в Росії. Змістова наповнюваність цієї рубрики суттєво доповнює основні розділи журналу, вказуючи на розмаїття проблематики науково-дослідницької роботи в архівній та документознавчій галузях, що проводиться не тільки центральними, але й місцевими архівними установами.

Журнал розміщує матеріали про наукові заходи як міжнародного, так і регіонального рівня: з’їзди, наукові та науково-практичні конференції, наради, семінари, круглі столи, читання тощо. Відрізняється різноманітністю тематика рубрики “Виставки”, в якій надається інформація про виставкову діяльність різних регіонів. Викликає зацікавленість рубрика “Ювілеї”, в якій публікуються статті про окремих особистостей та архівні установи.

Відзначаючи високий професійний рівень журналу “Отечественные архивы”, масштабність проблематики, що знайшла відображення на його сторінках, можна із впевненістю сказати, що широке коло проблем, розглянутих в опублікованих матеріалах за вказаний період, робить журнал провідним виданням не лише для архівістів Росії, а й інших країн.

Спеціалізований російський журнал “Делопроизводство”, присвячений проблемам діловодства, видається з 1997 р. До 2002 р. журнал виходив двічі на рік, починаючи з 2002 року, став щоквартальним.¹⁵

На сторінках журналу розглядаються актуальні питання законодавчо-нормативного регулювання діловодства; уніфікації документів; загальні вимоги до створення й оформлення документів; вимоги до окремих видів документів; системи документації, що відображають певні напрями діяльності (наприклад, бухгалтерські документи, первинні облікові, кадрові та ін.); документування окремих управлінських завдань; організація служб діловодства (загальний відділ, канцелярія, секретаріат тощо); посадові обов’язки працівників служб діловодства; нормування їх праці; організація документообігу; всі етапи роботи з

документами: отримання, первинна обробка, реєстрація, контроль за виконанням, довідкова робота, відправка; організація поточного зберігання документів; складання номенклатур справ; проблеми експертизи цінності документів; архівне зберігання; новітня оргтехніка, комп'ютеризація діловодства.

Видається за участю Історико-архівного інституту Російського державного гуманітарного університету та Всеросійського науково-дослідного інституту документознавства та архівної справи.

Автори журналу – провідні фахівці з діловодства в Росії: викладачі вищих навчальних закладів Росії, наукові співробітники Всеросійського науково-дослідного інституту документознавства та архівної справи і працівники фірм (розробники автоматизованих систем управління, керівники і співробітники служб діловодства організацій різної організаційно-правової форми).

Головним редактором цього видання є Т. В. Кузнецова, заст. гл. редактора М. В. Ларін. До складу редакційної колегії входять А. Ю. Конькова, Ю. М. Кукаріна, С. Л. Кузнецов та ін.¹⁶

Журнал “Делопроизводство” постійно тримає читачів у курсі змін, які відбуваються у законодавчій нормативно-правовій і нормативно-методичній базі з документаційного забезпечення управління. Наприклад, у статтях Ю. М. Кукаріної “Регламентация делопроизводства органов местного самоуправления в федеральных законодательных актах” (2010, № 3) аналізуються федеральні закони, що регламентують питання ведення діловодства в органах місцевого самоврядування; Т. В. Кузнецової “Изменения в законодательно-правовой и нормативно-методической базе документационного обеспечения управления: 2009–2010 гг.” (2011, № 1) повідомляється про зміни, які відбулися в законодавчій правовій і нормативно-методичній базі, що регламентує документаційне забезпечення управління.

Великою популярністю користуються публікації, пов'язані із впровадженням комп'ютерних технологій у галузі документаційного забезпечення управління, переходом до безпаперового діловодства і надання державних послуг в електронному вигляді. У журналі “Делопроизводство” активно публікуються матеріали про передовий досвід підприємств, де запроваджено комп'ютерні технології, висвітлюється значна роль служби документаційного забезпечення управління в ефективності і підвищенні якості роботи всього державного апарату. На сторінках журналу розглядалися питання автоматизації роботи внз, органів охорони здоров'я, соціального захисту, правоохоронних органів, органів місцевої самоврядування, комерційних організацій різних сфер діяльності.

Найбільша кількість статей була надрукована в рубриках “Інформаційні технології”, “Інформатизація”, “Комп'ютерні технології”, напри-

клад: *Л. Р. Фіонова, Н. І. Гоштина* “Использование информационных технологий для организации документооборота” (2012, № 4); *В. Н. Берестова* “Использование компьютерных экспертных систем в документационном обеспечении управления” (2013, № 1); *С. Л. Кузнецов* “Организация электронного документооборота” (2013, № 2); *С. С. Малюфеев* “О применении электронной цифровой подписи в электронном документообороте” (2009, № 2); *С. Л. Кузнецов* “Проблемы перехода к электронным документам: взгляд архивиста” (2011, № 4).

Теоретичні основи документознавства, питання термінології викликають різні тлумачення, а інколи і серйозну полеміку. У журналі опубліковано статті видатних учених з цієї проблеми, що сприяло розвитку творчих дискусій для вироблення наукових знань. Так, наприклад, у публікації *Т. В. Кузнецової* “Организация делопроизводства требует профессиональных знаний” (2010, № 1) пояснюються значення термінів “діловодство”, “документаційне забезпечення управління”, “управління документами”, а також з’ясовано значення документа в управлінні, завдання служби документаційного забезпечення управління, вимоги до фахівців з документаційного забезпечення управління, підготовку фахівців; у статті *В. П. Козлова* “Документ и проблемы его сохранности” (2010, № 2) визначається роль документа в історичних подіях. Автор розглядає чинники створення і збереження документів у ХХ ст.; ставлення суспільства до документа, втрати документів у ХХ ст. і проблеми забезпечення їх збереження тощо.

Журнал публікує цікаві та ґрунтовні дослідження з історії розвитку діловодства і архівів Росії. Наприклад: *С. А. Глотова* “Развитие распорядительной документации в XVIII веке” (2009, № 1) – про історію розвитку розпорядчих документів Росії у XVIII столітті; у статті *М. І. Додонова* “Служба ДОУ: история вопроса, структура, задачи, правовое обеспечение” (2009, № 2) розглядається історія виникнення служб документаційного забезпечення управління в організаціях, склад сучасної служби, її основні завдання і функції, організаційні документи діяльності; в публікації *Л. Н. Мазур* “Бюрократические циклы Российской государственности в XVIII–XX вв. и эволюция системы делопроизводства” (2011, № 1) розкриваються поняття “Процес бюрократії”, розглядаються способи ухвалення управлінських рішень, описуються етапи розвитку російського діловодства: колезька, міністерська, наркомівська (1917–1945 рр.), радянська міністерська (1946–1991 рр.) системи діловодства, децентралізоване діловодство 1991 – поч. 2000-х рр., а також сучасний період діловодства з 2000-х рр.

На сторінках журналу було розглянуто сучасні організаційно-правові і розпорядчі документи в теоретичному та практичному аспекті на конкретних прикладах. Так, у статті *Л. Р. Фіонової* “К вопросу о разработке административных регламентов” (2010, № 2.) розглядають-

ся нормативні акти, що регламентують розроблення адміністративних регламентів, аналізуються публікації, присвячені цим питанням, визначається співвідношення кількості розроблених адміністративних регламентів у різних федеральних службах, висвітлюються адміністративні регламенти Федеральної міграційної служби; в статті *С. Л. Кузнецова* “Перечни документов для организаций всех форм собственности” (2012, № 2) описується нормативно-правова основа видання переліків документів із зазначенням термінів зберігання і процедурою визначення термінів їх зберігання.

Останніми роками в журналі все більше місця займають статті, присвячені як процесу документування, так і організації діловодства в конкретних організаціях (рубрики “Документування”, “Досвід роботи”). Особлива цінність статей полягає в тому, що вони дають змогу побачити загальну картину стану діловодства в країні і відображають швидке впровадження комп’ютерних технологій, починаючи з автоматизації окремого робочого місця і закінчуючи створенням єдиної корпоративної автоматизованої системи. У статтях досліджуються особливості документування і організації роботи з документами в підрозділах адміністрацій ряду республік і областей, міністерств і відомств, установ і організацій різного профілю. Наприклад, у публікації *Г. О. Двоєносової, М. В. Двоєносової* “Биометрия как наука, метод и способ документирования” (2009, № 2) подані ознаки поняття “біометрія”, розглядається біометричний спосіб документування інформації і біометричний документ, розповідається історія виникнення біометрії. Згаданим проблемам також присвячено статті *Л. Н. Устиної, Є. Дудочкина* “Документирование организации и проведения event-мероприятия” (2009, № 4); *А. В. Белікової, Т. Б. Далакової* “Реестр акционеров как системный документ” (2010, № 1); *Ю. А. Тимофєєва, І. Х. Мустафіної* “Организация работы с документами в канцелярии прокуратуры” (2010, № 2); *Т. А. Золотова* “Организация документационного обеспечения деятельности районной нотариальной конторы” (2013, № 1); *Іщєйнова В. Я.* “Организация защиты информации при осуществлении рекламной деятельности и при подготовке материалов к открытой публикации” (2012, № 1).

В рубриці “Зарубіжний досвід” висвітлюється діяльність міжнародних організацій, робота з документами в європейських країнах і США. Наприклад, у статті *В. Б. Прозорової* “Архивная служба Бельгийской провинции Валлония: ведомственный архив на распутье” (2011, № 2) йдеться про завдання і склад фондів, проблеми комплектування, науково-довідковий апарат, інформаційні технології, які застосовуються в діяльності архіву та порядку використання архівних документів; зарубіжному досвіду також присвячено статті *Н. О. Храмовської* “Система современных стандартов в области управления документами австра-

лійського штата Вікторія” (2012, № 4); “Конгресс Международного Совета Архивов” (2013, № 1).

Безперечний інтерес для працівників архівних установ різних рівнів становить низка публікацій з архівної проблематиці в рубриці “Архівна справа”, наприклад, у статтях *У. В. Павлової* “Организация работы, обеспечение сохранности и использование документов в ведомственных архивах” (2009, № 1); *В. М. Магідова* “Дореволюционная кинохроника Архивного фонда Российской Федерации. Ее историческое значение” (2009, № 2); *Є. В. Алексєєвої* “Организация Архивного фонда Российской Федерации: региональные архивы и муниципальные архивы” (2010, № 1). У статті *В. Старостіна* “Местные архивы Русской православной церкви (вторая половина XIX – начало XX вв.)” (2009, № 2) вивчається досвід роботи місцевих архівів Російської православної церкви в другій половині XIX – початку XX ст.

Матеріали правознавців, що систематично публікуються в журналі в рубриці “Право”, надають практичну допомогу у вирішенні невідкладних проблем у діяльності установ та взаємовідносинах з персоналом. Наприклад: *І. А. Косов* “Юридические требования к документационному оформлению увольнения как дисциплинарного взыскания” (2012, № 2); *Д. С. Самойлова* “Оформление юридически значимых документов и ответственность” (2012, № 3); *І. А. Косов* “Документационное оформление соглашения о расторжении трудового договора” (2013, № 2).

Інтерес становлять статті, представлені в рубриці “Інформаційна безпека та захист інформації” та “Захист інформації”: *В. Я. Іщєйнова* “Технология определения сведений, относимых к коммерческой тайне, и факторы риска” (2010, № 2); *А. М. Лушнікова* “Защита персональных данных работника (сравнительно-правовой комментарий гл. 14 Трудового кодекса РФ)” (2009, № 4); *А. В. Шкарічева* “Защита персональных данных в кадровых документах вооруженных сил Российской Федерации” (2011, № 2).

В журналі “Делопроеизводство” систематично ведеться рубрика “Навчання”, в якій розповідається про професію документознавця, державні стандарти вищої професійної освіти з діловодства. Серед статей, опублікованих в цій рубриці: *Л. М. Парова* “Дипломное проектирование в документационном обеспечении управления – завершающий этап профессиональной подготовки документоведа (из опыта работы вузов г. Калининграда)” (2010, № 2); *Л. Н. Герасимова* “Маркетинговый подход к оценке конкурентоспособности вузовской образовательной услуги “Документоведение и документационное обеспечение управления”” (2011, № 1); *Ю. М. Кукаріна* “Концепция профиля документационного обеспечения управления” (2012, № 3).

В рубриці “Бібліографія” систематично публікуються переліки нових видань з діловодства.

Особливе значення має рубрика “Пам’яті вчених”, у якій публікуються статті про життя та творчість видатних науковців у галузі архівознавства, джерелознавства, документознавства, наприклад: *Л. Н. Простолосова* “Александра Тимофеевна Николаева. Работа и жизнь” (2009, № 3); “Памяти Т. В. Кузнецовой” (2012, № 2); “Памяти Татьяны Вячеславовны Кузнецовой” (2013, № 1).

Журнал “Діловодство” упродовж багатьох років активно публікує матеріали про передовий досвід підприємств, які переходять на впровадження комп’ютерних технологій, висвітлюючи найважливішу роль служби документаційного забезпечення управління в ефективності і підвищенні якості роботи всього державного апарату.

Обговорення теоретичних основ документознавства, питання термінології на сторінках журналу викликають різні тлумачення, а інколи і серйозні дискусії, що сприяло розвитку необхідних наукових знань.

Науково-практичний ілюстрований журнал Республіки Білорусь “Архіви і справоводства” висвітлює питання діловодства, архівного зберігання документів, електронного документообігу, документаційного забезпечення управління.

Журнал засновано 7 квітня 1998 р. і виходить він 6 разів на рік, російською та білоруською мовами¹⁷.

До складу редакційної колегії ввійшли 23 особи, серед яких – керівники архівної галузі Республіки Білорусь, директори центральних архівів країни та провідні науковці у сфері архівознавства, документознавства і суміжних галузей знання – книгознавства, геральдики тощо.

Обраний підхід до рубрикації змісту журналу засвідчив копійку редакційну роботу, належний рівень видавничої культури упорядників. Виокремлені рубрики – “Архіви”, “Архівознавство”, “Фонди”, “Документи”, “Наука”, “Геральдика”, “Археотека”, “Архівалії”, “Хроніка”, “Діловодство” тощо – дають змогу не лише окреслити різні напрямки наукової, методичної, практичної та інформаційної діяльності білоруських архівістів, а й репрезентувати широкий спектр дослідницьких проблем, що знаходяться в центрі уваги фахівців.

Зазначимо, що крім білоруських авторів, у журналі публікуються вчені з Росії, України, Польщі та ін. країн.

Різноманіття жанрів дає змогу залучити до журналу багатопланову інформацію. Найбільшу частку за обсягом на шпальтах часопису займають статті проблемного змісту, присвячені назрілим питанням архівознавства, документознавства, суміжних і споріднених галузей знань¹⁸.

Насамперед науковий інтерес викликають статті, розміщені в рубриці “Архіви”, що всебічно висвітлюють відомості з історії, складу фондів, основних напрямів діяльності архівних установ Республіки Білорусь *Г. Каранузова* “Из истории формирования архивных фондов Государственного архива Брестской области” (2012, № 2) і зарубіжних

архівних установ (*Т. Седляревич* “Центральный государственный архив литературы и искусства Санкт-Петербурга” (2009, № 1), “Российский государственный архив экономики” (2010, № 4), “Государственный архив Львовской области” (2010, № 5), “Государственный архив Днепропетровской области” (2011, № 1)).

По за увагою не залишилися питання стандартизації архівної справи (*Г. Коханова*, *А. Замойський* “Знакомимся со стандартом ЕАД” (2009, № 6)). Також були надруковані статті з проблем використання архівних документів (*С. Рублевський* “Использование архивов органов госбезопасности: витебский опыт” (2009, № 5)); збереження архівних документів (*Г. Дударева* “Сохранность документов по личному составу: жлобинский опыт” (2009, № 1)); науково-довідкового апарату архівних установ (*Г. Дашкевич*, *С. Марасанова* “Представление научно-справочного аппарата на архивных сайтах в Интернете” (2009, № 1), *О. Макаренко* “Состояние и перспективы развития системы научно-справочного аппарата Национального архива Республики Беларусь” (2012, № 4)); видавничої діяльності (*О. Кушнова* “Публикационная деятельность архива: минский опыт” (2009, № 4), *Т. Седляревич* “Подготовка путеводителей в государственных архивах Республики Беларусь” (2011, № 3)).

Принагідно зазначимо, що упорядники звертаються до вивчення в рубриці “Діловодство” питань загальнотеоретичного характеру (*А. Рибачков* “Происхождение и эволюция термина “документ” (2013, № 5)); нормативно-правових актів (*А. Сукач* “Новое в законодательстве об информации и информационных технологиях (2009, № 2), *Е. Давидова* “Нормативно-методическая база по организации и ведению делопроизводства в Республике Беларусь: современное состояние” (2013, № 3)); стандартизації (*Н. Дятлова* “Практика внедрения международных стандартов ИСО серии 9000 в организациях Республики Беларусь: организация работы с документами” (2009, № 2), “Практика внедрения международных стандартов ИСО в организациях Республики Беларусь: классификация документов” (2009, № 4)); інструкціям (*А. Адамушко*, *А. Рибачков*, *Е. Давидова*, *А. Сукач* “Комментарий к Инструкции по делопроизводству в государственных органах и организациях Республики Беларусь” (2009, № 2), *А. Рибачков* “Научно-практический комментарий к Инструкции по делопроизводству в государственных органах и организациях Республики Беларусь” (2009, № 3, № 4)); альбомам форм документів (“Разработан Альбом форм организационно-распорядительных документов с комментариями” (2012, № 2)); класифікаторам (*Н. Камале* “Об изменениях в Общегосударственном классификаторе Республики Беларусь “Унифицированные документы”” (2009, № 6)); номенклатурам справ (“Примерная номенклатура дел поселковых и сельских Советов депутатов и исполнительных комитетов” (2009, № 3)); методичним рекомендаціям з діловодства (у тому числі електронному)

(*А. Сукач* “Методические рекомендации по оформлению обложек дел” (2010, № 2)).

Практичне значення мають матеріали, присвячені актуальним проблемам служб документаційного забезпечення управління і архівних установ Республіки Білорусь (*А. Сукач* “Современные тенденции в управлении документами” (2010, № 1)).

Зауважимо, що певна частина журналу присвячена розв’язанню актуальних проблем електронного документознавства: теоретичних (*В. Носевич* “Документ и информация в системах электронного документооборота: размышления специалиста” (2010, № 4)); нормативно-правових аспектів (*О. Бартаевич, К. Андреев* “Изменения в нормативной правовой базе Республики Беларусь в области архивного хранения электронных документов” (2012, № 4)); аналізується досвід роботи з електронними документами (*Т. Михеєнок* “Опыт создания и использования цифровых копий большеформатных документов” (2010, № 2), *Т. Моржало* (“Методические рекомендации по организации работы с документами в электронном виде в архивах организаций Республики Беларусь: комментарий специалиста” (2013, № 2)).

Важливим чинником популярності прикладної тематики у журналі є, на нашу думку, розгляд таких тем, як: оформлення, поширення, обробка, облік, аналіз, правила передавання на архівне зберігання виробничої, кадрової, наукової, технічної та іншої документації, наприклад: *Г. Дударєва* “Сохранность документов по личному составу: жлобинский опыт” (2009, № 1), *Г. Дашкевич* “Представление научно-справочного аппарата на архивных сайтах в Интернете” (2009, № 1), *А. Сукач* “Формирование дел: разделение на части и тома” (2010, № 2), “Особенности составления и оформления документов при их пересылке по электронной почте” (2011, № 2), *Л. Сигневич* “Об опыте работы фонда цифровых копий электронных документов” (2013, № 3).

Важливе значення мають публікації в розділі “Наука”, які висвітлюють різноманітні аспекти з історії архівознавства, документознавства, джерелознавства (*Л. Казакоў* “Инвентарныя вопісы маёнтка як крыніцы па вывучэнні шляхецкага фальварка ў Беларусі другой паловы XVI – першай паловы XVII стагоддзяў” (2009, № 1), *М. Клепиков* “Деятельность белорусских архивистов по спасению документального наследия в 1920-е годы” (2009, № 2), *Н. Кондакова* “Формирование подходов к определению содержания понятия “документооборот” в XIX–XX веках” (2009, № 4)).

Окремо хочеться відзначити статті *М. Єлинської*, *О. Бондаравої*, *І. Колабавої* в рубриці “Геральдика”, які містять матеріали про геральдику як спеціальну історичну дисципліну, розглядаючи її як складову історичної науки.

На сторінках журналу представлено огляди документознавчих та архівознавчих журналів Росії, України, Польщі, серед яких огляди журналу “Делопроизводство” (за 2008, 2009, 2010 рр.), “Секретарское дело” (за 2009, 2010 рр.), “Беларускі археаграфічны штогоднік” (Вип. 9–12), “Вестник архивиста” (№№ 3–4, 2008 год; №№ 1–4, 2009), нові видання Білоруського науково-дослідного інституту документознавства і архівної справи (2012, № 6), архівна справа і археографія Республіки Білорусь на сторінках “Української архівної енциклопедії” (2010, № 1), Білоруська тематика в польських, російських і українських періодичних та продовжуваних виданнях останніх років (2010, № 1).

Поза увагою редакційної колегії не залишилися питання археографії. Публікувались матеріали про діяльність Археографічної комісії на теренах Білорусі в статті М. Шумейко (2009, № 5), щорічні огляди М. Шумейко про “Білоруський археографічний щорічник” (2009, № 1; 2010, № 1, 2012, № 1; 2013, № 1).

Під рубрикою “Археотека” публікуються огляди періодичних архівознавчих та документознавчих видань Росії, України та Польщі. Серед матеріалів, опублікованих під рубрикою “Архіви” – інформація про архівні установи різних країн світу (Росії, України, Польщі, Латвії, Литви, Молдови, Франції, Німеччини, США тощо.)

Інформативно насиченою є хроніка визначних подій у сфері архівної справи і діловодства (конференції, виставки, презентації, зустрічі, кадрові призначення, ювілеї тощо). Так, наприклад, повідомлялось про міжнародну наукову конференцію “Прошлое и настоящее: архивы в системе гуманитарного знания” (2009, № 3), Міжнародну конференцію в Ієрусалімі (2011, № 4), міжнародний форум архівістів в Одесі (2010, № 4); документальну виставку “Славные сыны белорусского народа” (2013, № 3); презентації: Белорусские архивисты хранят память о Хатынской трагедии (2009, № 2), презентація чергового випуску “Архіварыуса” (2009, № 4); зустрічі: зустріч архівістів трьох країн у Великому Новгороді (2011, № 6) тощо.

Публікації рубрики “Ювілеї” привертають увагу читачів до ювілейних дат, що відзначають архівні установи Республіки Білорусь, серед яких: державні архіви громадських об’єднань Гомельської, Могильовської області, Білоруське товариство архівістів тощо.

Отже, проаналізована інформація про періодичні видання міжнародних архівних організацій (Міжнародної ради архівів та Міжнародного інституту архівних наук) (“Comma”, “Atlanti”), зарубіжні видання з архівної справи та документознавства, що мають високий фаховий міжнародний рейтинг (“Archival Science”, “Archivaria”, “American Archivist”, “Archives and Records”) та видання країн, що мають тісні професійні та історичні зв’язки з Україною в галузі архівної справи (Бі-

лорусь, Польща, Росія) (“Archeion”, “Отечественные архивы”, “Архивы і справоводства” тощо) дає змогу охарактеризувати їх структуру, зміст, актуальну для сучасного архівознавства проблематику.

Для провідних зарубіжних архівознавчих видань характерні орієнтація на професійні потреби архівістів, спрямованість на вирішення актуальних теоретичних та практичних питань діяльності архівних установ, переважання теоретичних досліджень, притаманна проблемно-дискусійна форма подання наукових студій. Як правило, у виданнях не публікують огляди архівних зібрань, історичні, джерелознавчі дослідження, археографічні публікації. Для видань характерний комплексний, міждисциплінарний та міжнародний підхід до висвітлення проблем архівної науки. Архівна справа та архівознавство розглядаються в широкому міждисциплінарному контексті, у зв’язку з філософією, економікою, політикою, культурою, правом тощо.

Серед провідних проблем, які розглядаються на сторінках зарубіжних архівознавчих видань, такі: визначенням місця і ролі архівознавства у процесі наукового пізнання, системі міждисциплінарних зв’язків; дослідження природи архівознавчих знань, філософії архівів; історія архівознавства та архівів; архівна термінологія; правові та етичні проблеми архівної справи, зокрема, проблеми міжнародного права та архівів; професія архівіста в сучасному світі і відносини архівістів та інших споріднених професій; архіви та суспільство; значення архівів для колективної або соціальної пам’яті; архіви меншин; електронні документи та архіви; використання інформації архівних документів та доступ до архівів, зокрема, правові аспекти доступу; збереження архівних документів; архівне описування; експертиза цінності архівних документів тощо.

Для провідних зарубіжних архівознавчих видань характерним є широке залучення до авторського колективу фахівців різних країн, що сприяє високому фаховому рівню видань, обміну досвідом між різними науковими школами.

Аналіз змісту та проблематики провідних архівознавчих видань Росії та Білорусі засвідчує більш широку їх тематичну спрямованість. Значну частину обсягу “Отечественных архивов”, “Вестника архивиста”, “Архівів і справоводства” складають публікації, присвячені історії архівної справи, спеціальним історичним дисциплінам, поточній діяльності архівів, публікації джерелознавчого характеру, археографічним публікаціям. Наприклад, в “Отечественных архивах” за 2009–2013 рр. опубліковано понад 110 архівознавчих публікацій теоретичного та науково-технологічного змісту, що становить близько 15% від загальної кількості публікацій журналу. За цей період у журналі з’явилися 125 оглядів архівних фондів та джерелознавчих публікацій, 56 публікацій документів.

Огляд зарубіжної фахової періодики з архівної справи та документознавства свідчить про те, що ці видання є цінним та корисним інформаційним джерелом для українських фахівців у галузі архівної справи та документознавства. Важливим завданням є систематичне інформування українських фахівців про зміст архівознавчих часописів, їх проблематику. Загальносвітовою тенденцією провідних архівознавчих видань світу є чітка орієнтація на професійні потреби архівістів, переважання фахової проблематики над джерелознавчими, археографічними та історичними публікаціями, першочергова увага до теоретичних досліджень. На нашу думку, для підготовки українських архівознавчих періодичних видань слід враховувати світовий досвід та більшу увагу приділяти теоретичним дослідженням.

¹ *Матяш І. Б.* Українська архівна періодика 1920–1930-х рр.: історія, бібліографія, бібліометрія. – К., 1999. – 480 с.

² *Романовський Р. В.* “Комма” “Comma” // Українська архівна енциклопедія. – К., 2008. – С. 520.

³ “Comma”. – 2009. – № 1; 2009. – № 2; 2010. – № 1; 2010. – № 2; 2011, № 1; 2011. – № 2; 2012. – № 1; 2012. – № 2.

⁴ *Матяш І. Б.* “Atlanti” (“Атланти”) // Українська архівна енциклопедія. – К., 2008. – С. 161.

⁵ Atlanti. – 2009. – № 1; 2009. – № 2; 2010. – № 1; 2010. – № 2; 2011. – № 1; 2011. – № 2; 2012. – № 1; 2012. – № 2; 2013. – № 1; 2013. – № 2.

⁶ Archival Science. – 2009. – Vol. 9, Issue 1/2; 2009. – Vol. 9, Issue 3/4; 2010. – Vol. 10, Issue 1; 2010. – Vol. 10, Issue 2; 2010. – Vol. 10, Issue 3; 2010. – Vol. 10, Issue 4; 2011. – Vol. 11, Issue 1/2; 2011. – Vol. 11, Issue 3/4; 2012. – Vol. 12, Issue 1; 2012. – Vol. 12, Issue 2; 2012. – Vol. 12, Issue 3; 2012. – Vol. 12, Issue 4; 2013. – Vol. 13, Issue 1; 2013. – Vol. 13, Issue 2/3; 2013. – Vol. 13, Issue 4.

⁷ American Archivist. – 2009. – Vol. 72, № 1; 2009. – Vol. 72, № 2; 2010. – Vol. 73, № 1; 2010. – Vol. 73, № 2; 2011. – Vol. 74, № 1; 2011. – Vol. 74, № 2; 2012. – Vol. 75, № 1; 2012. – Vol. 75, № 2; 2013. – Vol. 76, № 1; 2013. – Vol. 76, № 2.

⁸ Archives and Records: The Journal of the Archives and Records Association Journal of the Society of Archivists. – 2009. – Vol. 30, Issue 1; 2009. – Vol. 30, Issue 2; 2010. – Vol. 31, Issue 1; 2010. – Vol. 31, Issue 2; 2011. – Vol. 32, Issue 1; 2011. – Vol. 32, Issue 2; 2012. – Vol. 33, Issue 1; 2012. – Vol. 33, Issue 2; 2013. – Vol. 34, Issue 1; 2013. – Vol. 34, Issue 2.

⁹ Archivaria. – 2009. – № 67; 2009. – № 68; 2010. – № 69; 2010. – № 70; 2011. – № 71; 2011. – № 72; 2012. – № 73; 2012. – № 74; 2013. – № 75; 2013. – № 76.

¹⁰ Archeion. – 2010. – Т. 111; 2011. – Т. 112; 2012. – Т. 113; 2013. – Т. 114.

¹¹ *Романовський Р. В.* Архейон // Українська архівна енциклопедія. – К., 2008. – С. 30–31.

¹² Отечественные архивы. – 2009. – №№ 1–6; 2010. – №№ 1–6; 2011. – №№ 1–6; 2012. – №№ 1–6; 2013. – №№ 1–6.

¹³ *Майстренко А. А.* Отечественные архивы // Українська архівна енциклопедія. – К., 2008. – С. 635–636.

¹⁴ *Артамонова С. С.* Отечественные архивы: аналітичний огляд (2006–2009 рр.) // Архіви України?. – 2010. – № 3/4. – С. 224–239.

¹⁵ Делопроизводство. – 2009. – №№ 1–4; 2010. – №№ 1–4; 2011. – №№ 1–4; 2012. – №№ 1–4; 2013. – №№ 1–4.

¹⁶ *Загорецька О. М.* Делопроизводство // Українська архівна енциклопедія. – К., 2008. – С. 265.

¹⁷ Архивы и делопроизводство. – 2009. – №№ 1–6; 2010. – №№ 1–6; 2011. – №№ 1–6; 2012. – №№ 1–6; 2013. – №№ 1–6.

¹⁸ *Асиновський С.* Архіви і справоводства // Українська архівна енциклопедія. – К., 2008. – С. 82.

Обработаны и проанализированы научные достижения и зарубежный опыт архивного дела и документоведения по профессиональным изданиям других стран.

Ключевые слова: зарубежная периодика; архивное дело; документоведение; управление документационными процессами.

There are processed and analyzed scientific achievements and international experience in the field of archival affairs and document studying in professional journals of foreign countries.

Key words: the foreign periodicals; the archival affairs; the archives studies; the document studying; the management of document processes.